

България с механизъм за скрининг на преки чуждестранни инвестиции

С приемането през март месец 2019 година на Регламент (ЕС) 2019/452 за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Европейския съюз („**Регламент 2019/452**“ или „**Регламента**“) се въведе рамка за координация на действията на държавите членки на ЕС в областта на чуждестранните инвестиции. Основната цел е да се гарантират стратегическите цели на Европейския съюз („**ЕС**“) и подкрепа на европейските компании, служители/работници и граждани. Разпоредбите на Регламент 2019/452 се прилагат от 11 октомври 2020 г.

Според определението в Регламента „скрининг“ означава процедура за оценяване, разследване, разрешаване, налагане на условия, забраняване или прекратяване на преки чуждестранни инвестиции.

Държавите членки могат да запазват, изменят или приемат свои механизми за скрининг, както и да решават дали да разполагат с подобни механизми при покриване на изискванията на Регламента. Предвидени са определени задължения за държавите членки. Те трябва ежегодно до 31 март да представят на Европейската комисия („**ЕК**“) подробна информация за преките чуждестранни инвестиции на тяхната територия през предходната календарна година. Също така държавите членки трябва да назначат звена за контакт, които да прилагат законодателството по същия начин като ЕК.

Съгласно чл. 4, параграф 1 от Регламента скрининг може да се провежда спрямо преки чуждестранни инвестиции, които оказват въздействие върху: *(i) физическа и виртуална инфраструктура от изключителна важност; (ii) технологиите и изделията с двойна употреба от изключителна важност, напр. изкуствен интелект, роботика, съхранение на енергия и биотехнологии; (iii) стоките от изключителна важност, като енергия или суровини и продоволствена сигурност; (iv) доставката на критични ресурси, включително на енергия или суровини, както и върху продоволствената сигурност; (v) достъпа до чувствителна информация, включително лични данни, или способността да се контролира такава информация; или (vi) свободата и плурализма на медиите.*

Освен това според Регламента може и други фактори да се вземат предвид при оценката дали следва да се извърши скрининг на пряка чуждестранна инвестиция, по-специално: *(i) дали чуждестранният инвеститор е пряко или косвено контролиран от правителството, включително от държавните органи или въоръжените сили на трета държава, включително чрез структурата на собствеността или значително финансиране; (ii) дали чуждестранният инвеститор вече е участвал в дейности, засягащи сигурността или общественения ред в дадена държава членка; или (iii) дали има сериозен риск чуждестранният инвеститор да участва в незаконни или престъпни дейности.*

Въведено е задължение за държавата членка, извършваща скрининг на пряка чуждестранна инвестиция, да уведоми ЕК и останалите държави членки. В определени случаи други държави

членки могат да представят коментари, ако считат, че преки чуждестранни инвестиции могат да засегнат тяхната сигурност или обществен ред.

ЕК може да издаде становище, ако прецени, че преки чуждестранни инвестиции могат да засегнат сигурността или обществения ред в повече от една държава членка. ЕК трябва да информира другите държави членки, когато са представени коментари или е издадено становище.

На 08.03.2024 година бяха обнародвани промени в Закона за насърчаване на инвестициите („ЗНИ“), с които се въвежда национален механизъм за скрининг на преки чуждестранни инвестиции. Създаден е Междуведомствен съвет за скрининг на преките чуждестранни инвестиции („Междуведомствен съвет“), свързани със сигурността или обществения ред към Министерски съвет, който е постоянно действащ колективен орган и разглежда постъпилите заявления за извършване на преки чуждестранни инвестиции. Министерски съвет трябва да приеме правилник за организацията и дейността на Междуведомствения съвет.

Междуведомственият съвет ще изпълнява функциите и на звено за контакт съгласно чл. 11 от Регламента и ще осъществява комуникацията с ЕК и другите държави членки на ЕС.

Междуведомственият съвет може да приема решения, с които да одобрява, отказва или разрешава условно извършването на инвестиции при спазването на определените в ЗНИ ограничителни мерки. Решенията на Междуведомствения съвет за скрининг относно заявлението за издаване на разрешение за пряка чуждестранна инвестиция са индивидуални административни актове, съобщават се на чуждестранния инвеститор и могат да бъдат обжалвани по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Извършването на съответната инвестиция може да стане след издадено разрешение от Междуведомствения съвет. Междуведомственият съвет ще има правомощия служебно да извършва скрининг на инвестиции при наличието на посочените в ЗНИ обстоятелства.

Преди извършване на инвестицията, съответният инвеститор е задължен да подаде заявление чрез Българската агенция за инвестиции до Междуведомствения съвет. Това заявление се подава едновременно със заявление за издаване на разрешение, лиценз или вписване в регистър, предвидени в друг закон.

Кои преки чуждестранни инвестиции подлежат на задължителен скрининг?

Според новоприетите разпоредби в ЗНИ на скрининг подлежат тези преки чуждестранни инвестиции, които оказват въздействие върху гореописаните съгласно чл. 4, параграф 1 от Регламента сектори, както и отговарят на условията на ЗНИ. Тези условия са: (i) чрез осъществяването на инвестицията се придобива собствеността на най-малко 10 % капитала на предприятие, което оперира в България, или стойността на инвестицията надвишава прага от 2 000 000 евро или левовата им равностойност; (ii) чрез осъществяването на инвестицията се придобива собствеността на най-малко 10 % от капитала на предприятие, което оперира в България и извършва високотехнологични дейности; (iii) осъществява се нова инвестиция, която надвишава прага от 2 000 000 евро или левовата им равностойност.

Според ЗНИ по изключение преките чуждестранни инвестиции, които са нови инвестиции или не надвишават прага от 2 000 000 евро или левовата им равностойност, могат да бъдат обект на разглеждане и разрешение от Междуправителствения съвет. Това се прави по предложение на член на колективния орган с компетентност в съответния сектор, в който ще се реализира инвестицията, съгласувано с представителите на Държавна агенция „Национална сигурност („ДАНС“) и Държавна агенция „Разузнаване“ („ДАР“).

На скрининг подлежат преки чуждестранни инвестиции в обекти и дейности от лица, които извършват дейност по производство на енергийни продукти от нефт и продукти от нефтен произход в обекти, част от или прилежащи към критична инфраструктура. На скрининг подлежат и всички преки чуждестранни инвестиции с чуждестранен инвеститор от Русия или Република Беларус.

По мотивирано искане на ДАНС и ДАР пряка чуждестранна инвестиция подлежи на скрининг от Междуправителствения съвет за скрининг, независимо от критериите за размер на инвестицията или размер на придобит капитал на българско предприятие, когато има данни, че същата може да окаже въздействие върху сигурността и обществения ред.

На скрининг подлежат преки чуждестранни инвестиции, без оглед на ограниченията за праг на инвестицията, когато в капитала на чуждестранния инвеститор има пряко или непряко участие на държава извън ЕС, както и в случай на значително финансиране от държавен орган. Когато чуждестранният инвеститор е дружество, чиито акции се търгуват на регулиран пазар, се извършва скрининг, ако е налице пряко или косвено участие на държава извън ЕС в капитала на дружеството по-голямо от 5 %.

Описаният в предходния абзац ред не се прилага за държавите извън ЕС, които са включени в приет от Народното събрание списък, които се характеризират с нисък риск за целите на прилагането на механизма за скрининг. За тези държави, както и за САЩ, Обединеното кралство, Канада, Австралия, Нова Зеландия, Япония, Република Корея, Обединени Арабски Емирства и Кралство Саудитска Арабия се прилагат правилата за скрининг за държави членки на ЕС.

Подлежат ли на наказание лицата, които не спазват новия национален режим за скрининг на преки чуждестранни инвестиции?

Предвидена е административно-наказателна отговорност за инвеститори, които не спазват режима в ЗНИ. Глоба или имуществена санкция в размер на 5 % от стойността на планираната инвестиция, но не по-малко от 50 000 лева, може да се наложи на инвеститор, ако извърши инвестиция без издадено от Междуправителствения съвет разрешение, предостави неточна, непълна или подвеждаща информация в заявление за разрешаване на инвестиция и т.н.

Междуправителственият съвет може, независимо от глобата или имуществената санкция, да наложи на чуждестранния инвеститор ограничителни мерки, които да послужат за гарантиране на сигурността или обществения ред, включително промяна в контрол, промяна и/или

преустановяване на дейност, прекратяване на пряката чуждестранна инвестиция и други подходящи мерки.

В обобщение, България е вече със собствен механизъм за скрининг на преки чуждестранни инвестиции, съобразен с европейското законодателство. Правилата за скрининг са определени в Закона за насърчаване на инвестиции, като за компетентен държавен орган е определен новосформираният Междуведомствен съвет към Министерския съвет. Междуведомствения съвет разрешава (изцяло или частично) или отказва извършването на преки чуждестранни инвестиции, извършвани в определени сектори. Предвидена е административно-наказателна отговорност за инвеститорите, които извършване на инвестиция в разрез с национален режим за скрининг на инвестициите според Закона за насърчаване на инвестициите.

Статията е обект на авторско право. Тя има информативен характер, изразява мнение на авторите и не следва да се приема като препоръка за предприемане на определени действия или правен, финансов, инвестиционен, данъчен или друг съвет.

Автор:

Адв. Кристиан Немцов, Старши адвокат, Адвокатско дружество „Делойт Лигъл“

За Делойт

Делойт се отнася към едно или повече дружества - членове на Делойт Туш Томацу Лимитид (ДТТЛ), както и към глобалната мрежа от дружества – членове и свързаните с тях дружества (заедно наричани „организацията на Делойт“). ДТТЛ (наричано също „Делойт Глобъл“) и всяко дружество – член и неговите свързани дружества са юридически самостоятелни и независими лица, които не могат да поемат задължения или да се обвързват взаимно по отношение на трети страни. ДТТЛ и всяко дружество член на ДТТЛ и свързаните с него дружества са отговорни единствено и само за своите собствени действия и бездействия, но не и за тези на останалите. ДТТЛ не предоставя услуги на клиенти. Моля, посетете www.deloitte.com/about, за да научите повече.

Настоящата комуникация съдържа единствено обща информация и не следва да се разбира, че чрез нея Делойт Туш Томацу Лимитид („ДТТЛ“) или някое от дружества – членове на глобалната мрежа или свързани с тях дружества (заедно наричани „Организацията на Делойт“), предоставят професионални консултации или услуги. Преди да вземете каквото и да е било решение или да предприемете действия, които биха имали отражение върху вашите финанси или бизнес, следва да се консултирате с квалифициран професионален консултант.

Не се дават декларации, гаранции или ангажменти (изрични или подразбиращи се) по отношение на точността или пълнотата на информацията в това съобщение и никой от ДТТЛ, неговите дружества-членове, свързани лица, служители или агенти не носи отговорност за загуба или вреда, която възниква пряко или косвено във връзка с което и да е лице, разчитащо на това съобщение. ДТТЛ и всяко от неговите дружества-членове и свързаните с тях дружества са отделни и независими дружества.